

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Dispvtaio XIII. De vsu, & de subiecto capaci ad suscipiendam
Eucharistiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

potis utroque modo, scilicet remote, & proxime: remote quidem, quatenus confert auxilia, quæ per debita media conducunt hominem ad consequendam corporis gloriam: proxime vero, seu minus remote, quatenus post mortem hominis, Eucharistia prius suscepta, seu gratia sanctificans per Eucharistiam acquisita, & adhuc permanens exigit proxime resurrectionem illius corporis gloriosam debitam illi sacramento. In quo sensu intelligunt aliqui illud Apocal. 6. *Vidi subtrahi altare animas interfectorum propter verbum Dei, & propter testimonium quod habebant, & clamabant voce magna dicentes, Vsq̄quo Domine (Sanctus, & verus) non iudicabis sanguinem nostrum de iis, qui habitant in terra? Et data sunt illis singula stola alba, & dictum est illis, ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conferui eorum, & fratres eorum, qui interficiendi sunt, sicut & illi.* Vbi censent aliqui, significari exigentiam resurrectionis gloriosæ, quæ dum differtur, donec compleatur numerus electorum, accipiunt singuli stolas albas, beatitudinem scilicet animæ. Notant autem clamorem illum procedere potissimum ab animabus, quæ sub altari sunt, quia nimirum ex altaris sacramento, quod digne præceperunt, habent novum titulum ad exigendam corporis gloriam; quod tamen intelligi debet in sensu explicato, ut non solum habeant novum titulum, sed titulum ad novam, & maiorem gloriam resurrectionis propter coniunctionem corporis Christi cum eorum corporibus.

Apocal. 6.

Quæ unio corporalis & vera intercedat inter Christi corpus & nostrum.

Restat nunc præcipua difficultas, quoad primum effectum, an detur unio corporalis & vera inter Christi corpus & nostrum; quæ quidem controversia celeberrima fuit ante aliquot annos propter Cardinalem de Mendoza Burgensem Antistitem, qui id affirmavit in concione quadam, & postea libro ad hoc edito suam propositionem defendit; quam plurimi Theologi Complutenses, & Salmanticenses acerrime impugnare & notare voluerunt. Cæterum iam hæc quæstio magna ex parte composita est, & reducta ad quæstionem de nomine, in qua de re ipsa vix potest esse dissidium. Omnes enim debent in hoc convenire, quod nulla intercedit unio hypostatica, aut continuativa, vel materiæ, & formæ, nec vlla alia physica, & propria; cum nec excogitabilis sit, nec explicari possit. Cæterum adhuc concedi potest, intercedere aliquam unionem, non solum quatenus corpus Christi suo contactu sanctificat corpora nostra, sicut olim vestes, & nunc vasa, quibus continetur; sed etiam aliam unionem moralem cum corpore digne communicantis, quæ non sit cum indigne communicante; quia licet eadem sit approximatō localis cum utroque: in vno tamen habet rationem unionis, in alio non. Nam sicut inter coniuges illa approximatō localis corporum dicitur unio; sic etiam in hoc sacramento, quia est coniunctio corporum per amorem, & affectum ad opus coniunctionis peruenientem: quare hæc unio non datur cum peccatore. Ex hac unione provenit, ut iam Christus reputet illam, tanquam carnem peculiari titulo suam, & cui peculiari nomine debeat consulere, *nemo enim unquam carnem suam odio habuit.* Et in hoc sensu dixerunt sæpe Patres, intercedere hic unionem corporalem, & non sistentem in solo affectu, & gratia, sicut cum quolibet iusto. Videatur

Vasquez.

P. Vasquez *disp.* 204. qui optime totam controversiam comprehendit, & nihil addendum occurrit: ideo illam totam omitto.

DISPUTATIO XIII.

De usu, & de subiecto capaci ad suscipiendam Eucharistiam.

SECTIO I. *Quotplex sit sumptio Eucharistiæ? & an qui non est baptizatus, sit capax huius sacramenti?*

SECTIO II. *De infantibus, & perpetuo amentibus, an sint capaces Eucharistiæ.*

SECTIO III. *De iis, quæ ante amentiam usum rationis habuerunt, an sint capaces Eucharistiæ.*

SECTIO IV. *An sit præceptum non dandi Eucharistiam pueris ante aliquam ætatem? & quid in dubio de capacitate?*

SECTIO V. *De adultis, qui debilem usum rationis habent, præsertim de Indis, an sint ab Eucharistia repellendi? an qui de Eurgemenis.*

Restant, magis pertinent ad mores, & ad præcepta circa usum huius Sacramenti; quare magis spectant ad Theologum Moralem, qui explicat casus conscientiæ. Cæterum quia ad Theologum Scholasticum pertinet explicare à priori fontes, & radices eiusmodi obligationum, fundamenta præcipua huius doctrinæ trademus; particulares vero casus remittimus ex parte ad Theologos Morales.

SECTIO I.

Quotplex sit sumptio Eucharistiæ? & an qui non est baptizatus, sit capax huius sacramenti?

Communiter dividitur sumptio Eucharistiæ in Spiritualem tantum, Sacramentalem tantum, & Spiritualem simul, ac Sacramentalem; quæ diuinitus desumitur ex Tridentino *Sess.* 13. *cap.* 8. & *Sess.* 22. *cap.* 6. Spirituales tantum est, quæ fit per solum affectum, & desiderium sumendi Sacramentalem tantum est, quæ fit per solum contactum, & desiderium sumendi Sacramentalem simul & Spiritualem simul, quæ fit per solum contactum, & desiderium sumendi Sacramentalem simul & Spiritualem simul. Posset addi quarta species sumptionis materialis, ut quando accipitur ab ignorante, sed comedente hostiam ut panem communem: illa enim non solet appellari sumptio Sacramentalis, quia non accipitur ex intentione accipiendi Sacramentum. Talis etiam censeri solet sumptio, quæ à non baptizato sumeretur; quia neque in ordine ad illud subiectum habet significationem Sacramentalem; sicut neque in ordine ad brutum, aut lapidem; quare etiam si non adsit obex peccati, non conferet effectum, eo quod non sit institutum, nisi pro tali subiecto baptizato, de quo mox dicemus.

Quod attinet ad sumptionem mere spirituales, notandum est, illam non esse proprie sumptionem huius Sacramenti; quia sicut votum Baptismi non est vera receptio Sacramenti Baptismi: sic nec desiderium Eucharistiæ est vera receptio illius Sacramenti, sed impropria. Notandum est secundo, aliquos velle, quod illa sumptio habeat aliquem effectum ex opere operato virtute ipsius Eucharistiæ ultra illum effectum, quem operatur ex opere operantis.

tis, sicut alia omnia merita. Quibus videtur favere modus loquendi Tridentini dicta *Sess. 23. cap. 8.* dum dicit aliquos sumere hoc Sacramentum *tantum spiritualiter, illos nimirum, qui voto illum caelestem panem edunt: fide viva, qua per dilectionem operatur, fructum eius, & utilitatem sentiunt.* Oppositum tamen tanquam certum docent communiter Theologi. Suarez *disp. 62. sect. 1. Valq. disp. 2. 12. c. 1.* & alij talis enim effectus non habetur ex Christi promissione, nec vllum Sacramentum talem modum operandi habet, vt det gratiam ex opere operato propter solum desiderium ipsius. Nec Tridentinum id significat in prædictis verbis, quorum duplex potest esse sensus, primus, eos, qui spiritualiter effectum, & desiderio accipiunt hoc Sacramentum, sentire fructum eius, hoc est gratiam, quam ex reali communione perciperent; affert enim illud pium desiderium augmentum gratiæ, & donorum Dei; imo sæpe continget, vt aliquis ex spirituali cõmunionem plus gratiæ acquirat, quam alius iustus ex sacramentali, propter excessum feruoris; quare licet non accipiat illam gratiam ex opere operato ab ipso Sacramento, accipit tamen illam ab ipso Sacramento obiectiue, hoc est, propter desiderium, quod ideo est bonum, & pium, quia terminatur ad illud Sacramentum, quod sufficit, vt dicatur sentire fructum Sacramenti, quod desiderat: sicut qui desiderat vitam pro Christo profunderet, dicitur percipere fructum sui desiderij, & fructum martyrij, quod desiderauit; provt de S. Martino canit Ecclesia, quod *etsi gladius persecutoris animam non abstrulit; palmam tamen martyrij non amisit.* Secundus sensus esse potest, sentire eius fructum, hoc est, Sacramenti desiderati: sentit enim fructum Sacramenti, non realiter, sed voto suscepti; de quo sibi sermo erat; qui fructus non est ex opere operato, sed operantis. Addere possumus tertio, credibile esse, eum, qui spiritualiter, & feruenti desiderio suscepit Eucharistiã, accipere fructus secundarios ipsius, non per modum meriti de condigno, sed de congruo, aut impetratorio, eo quod misericors Deus ob dignitatem huius Sacramenti, quod illa anima ardentem concupiscit, det ei victoriam temptationum, auxilia, spiritualẽ dulcedinem, alioque similes fructus ipsius sacramenti, scimus enim aliquas fideles, & piã animas in eiusmodi desiderio, & feruore sentire solitam dulcedinem etiam sensibilẽ in ore; quam alij in ipsa reali communione experiri merentur.

3. Hoc supposito, quaeritur iam de subiecto capaci ad recipiendam sacramentaliter Eucharistiã. Et quidem certum est, debere esse hominem; pro ipsis enim solis instituta sunt ad Christo Sacramenta, præsertim istud, quod per veram manducationem, & potationem debet applicari, qualis esse non potest in Angelo, sed solum apparens. Inter homines vero dubium esse potest, primo de catechumenis; ipsi enim, præsertim si sint in statu gratiæ, videntur capaces, cum iam sint Christi membra per fidem, & charitatem. Vnde hanc sententiam amplexus videtur Marfilus in *4. q. 6. art. 2.* & quod plus est, Innocent. III. in *c. Veniens*, de Presbytero non baptizato, eam videtur supponere; nam proposito in dubio an sacerdos non baptizatus debeat iterum post Baptismum Ordinari, pro parte negatiua affert, quod catechumenus capax est Eucharistiæ; & licet postea concludat, illum debere iterum ordinari; sed tamen id solum præcipit propter dubium, & quia tutius erat; & denique argumentum illud de capacitate Eucharistiæ, non reiecit.

4. Theologi tamen communiter tanquam certum supponunt, catechumenum non esse Eucharistiæ capax; & quidem Ecclesiæ vsus perpetuus id

fatis conuincit, nam licet infantibus data fuerit Eucharistiã? catechumeno tamen, quantumcumque sancto, aut eximie dignitatis, numquam datam legimus. Ratio autem fundamentalis est, quia Baptismus est ianua sacramentorum, quæ cum sint signa externa, & visibilia gratiæ, solum competunt iis, qui sunt iam, non solum interius per fidem, & charitatem, sed etiam exterius membra Ecclesiæ. Adde, sacramenta hæc relicta esse, vt ab Ecclesiæ Pastoribus, tanquam salubria pascua, ouibus ministrantur. Debet ergo prius homo fieri ouis intra Christi gregem visibilem; vt Ecclesiæ Pastores possint eum sacramentaliter pascere. Nam licet Baptismus non supponat ouem illum, cui confertur, quia nimirum ipse est primus in Ecclesiã ingressus; per ipsum tamen fit ouis, & ita confertur vere à Pastore ouibus, non quæ prius erant, sed quæ iam sunt, quando baptizantur. Catechumenus autem accipiens Eucharistiã non acciperet à Pastore, nec tunc fieret ouis per illud Sacramentum. Denique cum ex sua institutione significet nutritionem, supponit iam genitum illum, cui confertur, quod fit per Baptismum; nam licet per charitatem possit iam prius habere vitam internam gratiæ, nondum tamen esset visibiliter genitus in Christo, provt requiritur ad nutritionem visibiliter significatã; sicut enim generatio illa esset mere interna, sic sufficeret ad nutritionem internam, & augmentum gratiæ per bona opera; ad nutritionem vero per signa externa prærequiritur generatio etiam sensibiliter significata per signa externa.

5. Posset aliquis respondere, axioma illud, quod Baptismus sit ianua aliorum sacramentorum, verum quidem esse, sed debere intelligi cum proportione debita. In aliis enim sacramentis duo possunt considerari, scilicet id, quod visibile est, & id, quod inuisibile. Et quidem visibile Baptismi requiritur ad visibile aliorum sacramentorum; indiuisibile vero Baptismi requiritur ad indiuisibile etiam aliorum sacramentorum, quod est dicere, substantiam Baptismi requiri ad substantiam, effectum vero requiri ad effectum aliorum sacramentorum. Sic ergo prærequiritur omnino Baptismus ad suscipiendum valide Ordinem, vel Confirmationem, &c. quia hæc sacramenta non solum quoad effectum, sed quoad substantiam suam, pendent ab agente, seu ministro, à passo, seu recipiente, ideo vtriusque capacitas attenditur ad substantiam ipsam sacramenti: vnde non possunt valide fieri, nisi vterque, & agens, & patiens, sint intra Ecclesiã per Baptismum. At vero quoad effectum suum, gratiæ sanctificantis, nõ pendent à substantia Baptismi, sed ab eius effectu. Vnde idem suo modo locum habet in Eucharistiã; hæc enim etiam quoad substantiam pendet à substantia Baptismi; quoad effectum vero solum pendet à substantia Baptismi, effectu, qui est gratia sanctificans. Substantia autem huius sacramenti non pendet ab applicatione, vel vsu, sed tunc fiet, quando consecratur; & ideo tunc pendet à Baptismo ministri consecrantis, quia Baptismus secundum suã substantiam prærequiritur ad alia sacramenta secundum substantiã; postea vero quando Eucharistiã sumitur, non fit sacramentũ quoad substantiã, sed quoad effectum, & ideo tunc non pendet à substantia Baptismi, sed ab effectu Baptismi, hoc est, à gratia sanctificante, quæ prærequiritur ad effectum inuisibilem Eucharistiæ.

6. Hæc tamen responsio videtur esse contra mentem, & sensum Theologorum omnium, qui certe, quando dicunt, Baptismum esse ianuam sacramentorum, non tam intelligunt de ianua per quam ipsa sacramenta intrent in Ecclesiã, & fiant in se ipsis, quam de ianua, per quam nos intramus ad ipsa recipienda

Debet prius homo fieri ouis Christi quam pasci.

5. Posset aliquis respondere.

6. Hac responsio est contra mentem Theologorum.

cipienda, quia sicut per Baptismum intramus in Ecclesiam, ita per Baptismum intramus ad Ecclesiam sacramenta participanda. Imo si res attente consideretur, Baptismus ideo requiritur in ministro ad valide conficiendum sacramentum; quia requiritur in ministro aliud sacramentum, sine quo non potest esse minister. Unde ideo obstat defectus Baptismi in ministro, quia sine Baptismo non potuit recipere sacramentum Ordinis, sine quo non est validus minister Confirmationis, Eucharistiæ, Pœnitentiæ, Extremæ vnctionis, & Ordinis: in Matrimonio autem prærequiritur Baptismus, non quia ministri sunt, sed quia recipiunt ipsum sacramentum. Unde aliqui dicunt, matrimonium baptizati cum non baptizata ex dispensatione Pontificia factum esse verum sacramentum in baptizato, licet minister, qui est alter coniux, non sit baptizatus: illi autem qui negant, illud esse sacramentum, non ideo id negant, quia minister non est baptizatus. sed quia illud sacramentum debet esse vnum & idem in vtroque coniuge; & ideo quando vterque non est capax recipendi illud propter defectum Baptismi, non potest dari sacramentum incompletum, quod ex sua essentia exigit duplex subiectum. Denique ad conferendum Baptismum validum, quia non prærequiritur Ordo, nec aliud sacramentum in ministro, hinc est, quod licet non sit minister baptizatus, sacramentum erit validum: non ergo est Baptismus ratione sui ianua ad conferenda sacramenta, sed ad recipienda; ad conferenda vero, quatenus requiritur aliud sacramentum, quod sine Baptismo nõ potuit recipi à ministro. Requiritur ergo non minus Baptismus ad recipendam valide Eucharistiã, quam ad alia omnia sacramenta.

7. *Innocentius* docuit; loquitur enim disputando pro vtraque parte, adductis vtriusque rationibus, quas non oportebat omnes esse veras, cum eas ex aliorum sententia referat, & non solum Eucharistiã, sed etiam sacramenti Matrimonij capacem dicerent non baptizatum; quod tamen constat esse manifeste falsum. Denique resoluit, Ordinandum denuo esse post Baptismum; præscindendo enim à probabilitate, vel improbabilitate contrariarum partis, hæc pars erat magis tuta, & iuxta decretum cuiusdam Concilij, quod ibi assert.

SECTIO II.

De infantibus, & perpetuò amentibus, an sint capaces Eucharistiæ.

8. **D**E infantibus eadem est ratio ac de amentibus ab infantia: de vtriusque quæritur, an sint capaces huius sacramenti: In quo puncto oportet distinguere duas quæstiones valde diuersas. Prima est, an sit necessaria paruulis Eucharistiã: in qua quæstione certa est pars negatiua, & definita in Concilio Tridentino sess. 11. c. 4. & can. 4. & constat ex dictis supra disp. 3. sect. 2. de necessitate huius sacramenti. Altera quæstio est, an sumptio huius sacramenti fructuosa, & sacramentalis possit esse eiusmodi personis; in qua quæstione neutra pars videtur esse definita, & ideo variæ Theologorum sententiæ.

9. Prima negat, paruulos esse capaces fructus huius sacramenti. Hanc tenent Alexand. Palud. Maior, Petrus Soto, Caietanus, & alij apud Vasquez disp. 212. cap. 1. Dominicus vero Soto anceps fuit in hoc puncto in variis locis, scilicet in 4. disp. 2. q. 1. art. 9. §. Nihilominus licet, & disp. 7. q. unica, art. 8. ad 4.

Secunda sententia affirmat, esse capaces, & recipere posse gratiæ augmentum per Eucharistiã.

Hanc tenent communiter Theologi antiquiores, quos referunt, & sequuntur Vasquez vbi supra, & Suarez disp. 61. sect. 4. & est communis omnibus recentioribus.

Tertia sententia media est aliquorum, qui concedunt olim Eucharistiã dedisse gratiam paruulis, addunt tamen, hodie non habituram eiusmodi effectum, propter Ecclesiæ prohibitionem. Rationem vero reddunt, quia sacramentum debet recipi voluntarie, vt proferat, & conferat effectum, scilicet per voluntatem propriam in adultis, & per voluntatem Ecclesiæ in paruulis. Cum ergo olim concurreret eiusmodi voluntas Ecclesiæ, quæ Eucharistiã paruulis dabat, poterat sacramentum conferre gratiam, nunc autem non potest, quia non concurret, sed potius resistit Ecclesiæ voluntas, cum prohibeat ministrare paruulis Eucharistiã.

Nobis secunda sententia, quæ communis est, videtur omnino vera, cuius præcipuum fundamentum desumitur ex vsu antiquo Ecclesiæ dandi paruulis Eucharistiã, qui certe vsus licitus non fuit, sed, si in eis non posset suum effectum habere, sicut nec liceret dare illam catechumeno, etiam si sit in gratia, propter eamdem rationem, nec homini mortuo, aut bruto; quia id esset fraudare sacramentum suo effectu: supponebant ergo Patres antiqui, paruulos esse capaces fructus huius sacramenti.

Porto morem illum in veteri Ecclesia fuisse, colligitur ex Concil. Tolet. 11. can. 11. Gregorio Magno in veteri Missali, Cypriano Serm. 5. de lapsis, quem refert August. Epist. 23. ad Bonifacium; quæ testimonia videri possunt apud Vasquez loco citato, & apud Suarez, qui addit duo loca Dionysij, sed in neutro esse sermonem de hoc puncto, contendit Vasquez cum aliis. Addit etiam Augustinum lib. de Eucharist. dogmatibus cap. 52. (is tamen liber non creditur Augustini, sed Gennadij) relatum in cap. si quis apud illos. 28. de consecrat. dist. 4. quem etiam locum glossa dicit, intelligi de adultis. Sed textus videtur repugnare, cum expresse loquatur de omnibus, etiam paruulis, eosque dicat (respondente pro illis, qui eos offert) baptizari debere, & Eucharistiã accipere. Assert etiam Suarez alia Augustini loca, quæ tamen Vasquez dicit non intelligi de manducatione sacramentali, sed alterius rationis. Addi potest Euagrius lib. 4. bistor. Ecclesiast. cap. 35. vbi narrat, consuetudinem Ecclesiæ Constantinopolitanae fuisse, vt si multæ particule Eucharistiæ superfuissent, accerferentur pueri ex schola, qui eas consumerent. Idem habetur apud Nicephorum 1. bist. cap. 25. quem vsum approbavit, & præcepit Concilium Matisconense 2. cap. 6. his verbis: *Quæcumque reliquie sacrificiorum post peractam Missam in sacrario superfederint quarta, vel sexta feria innocentes ab illo, cuius interest, ad Ecclesiam adducantur, & in dicto eis ieiunio easdem reliquias confersus vino percipiant.* Vbi per innocentes clare intelliguntur, qui peccati capaces non sunt. De infantibus etiam loquitur expresse Albinus Flaccus Aleuinus in lib. de Diuinis Officiis cap. de sabbato sanctæ Palche, vbi loquens de Baptismo infantium, subdit: *Postea constituit infans vestimentis suis: si verò Episcopus adesset, statim confirmari eum oportet Chrismate, & postea communicare: & si Episcopus deesset, communicetur à presbytero dicente ita: Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat te in vitam eternam.* Et post alia addit: *Sed & hoc presuidendum est, vt nullum cibum accipiant, neque lactentur, antequam communicent.* Omni autem die vsque in Octauis ad Missam veniant, & communicent: parentes vero oblationes pro ipsis faciant. Floruit autem hic auctor tempore Caroli Magni, cuius præ-

12. eius præceptor fuit, atque ideo circa annum 770. Sed multo postea eundem fuisse vsum in Ecclesia Latina constat ex Hugone de S. Victore *lib. de Sacramentis cap. 20.* vbi sic ait: *Pueris recens natis idem sacramentum in specie sanguinis est ministrandum digito sacerdotis, quia tales naturaliter sugere possunt.* Floruit autem Hugo circa annum 1120. Hoc ipsum habetur expresse in Ordine Baptismi Æthiopum, qui habetur in *rom. 4. Biblioth. Patrum*, vbi post Baptismum, & vñtionem Chrifti, sic legitur: *Postea sumunt sacramentum sanctum, & viuificans, spondente Sacerdote pro eis, corpus scilicet sanctum, & sanguinem venerandum Domini Dei, & Redemptoris nostri Iesu Chrifti.* Ad marginem vero additur hæc notatiuncula: *Videlicet si adultus sit; alioquin enim pollicem tantum immittit in Chrifti sanguinem, & eorum lingua immittit.* Quod videtur conforme vsui adhuc hodie perseveranti apud Græcos etiam Catholicos, qui paruulis saltem in ætitudine dant Eucharistiam sub vna specie, scilicet sub specie vini; vt fit apud Ruthenos, & magis vniuersaliter apud Græcos etiam Catholicos, vt testatur Pet. Arcudius de sacramentis Ecclesiæ Orientalis *lib. 3. cap. 40. & lib. 1. cap. 13.* Ex quibus apparet, caute satis loqui Catechismum Romanum *part. 2. de sacramento Eucharistia, §. 62.* dum dicit: *vetere[m] fuisse in quibusdam locis consuetudinem, vt infantibus etiam sacramentum Eucharistiam præberent.* Constat enim ex supra adductis, in omnibus fere prouincijs vsum illum viguisse: nam in Orientali Ecclesia hodie durat in Orientali vero, seu Latina vidimus, Africam, Hispaniam, Galliam, Romam ipsam hunc morem tenuisse, vt omittam Æthiopes & Ruthenos, qui hodie etiam eum ritum obseruant, sed ij magis ad Orientalem Ecclesiam spectare videntur. Quæ omnia ideo attuli; quia P. Suarez dicta disputat. 62. sect. 4. circa medium indicat, tenuem haberi notitiam illum antiqui vsus, illam scilicet, quæ ex paucis locis ab ipso adductis colligi poterat; sed re vera consuetudinem illam fuisse satis receptam, negari non potest, vt ex supra adductis satis constat.

13. Ratio denique à priori est, quia paruuli capaces sunt aliorum sacramentorum, ad quorum effectum magis videbatur requiri rationis vsus, quam ad Eucharistiam. Matrimonij quidem capaces non sunt, quia eius materia est cōtractus humanus qui absque rationis vsu fieri non potest. Extremam etiam Vñtionem non possunt accipere, quia nondū potuerunt peccata committere, ad quarum reliquias tollendas ordinatur illud sacramentum, vt constat ex eius forma. Alia vero sacramenta accipere possunt valide; ergo & hoc quod ordinatur ad nutritionē, & augmentū gratiæ, ad quod solum supponitur generatio, & vita spiritalis, quæ data fuit per Baptismū.

14. Hinc infero, immerito aliquos dixisse, consuetudinem illam antiquam dandi Eucharistiam paruulis ortam fuisse ex errore, quo putabant, Eucharistiam esse paruulis necessariam. Sed hæc responsio non videtur satis consona Tridentino, vbi supra in illis verbis: *Vt enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt, ita certe eos nulla necessitate id facile, sine controuersa credendum est.* In quibus verbis duo statuuntur, scilicet, Patres illos probabilem rationem habuisse illius consuetudinis, eam tamen rationem non fuisse necessitatem id faciendi; fuit ergo iuxta Concilij mentem alia ratio probabilis præter necessitatem. Vnde Dominicus Sotus, qui *dist. 8. art. 2.* dicit, propter illam rationem ortam ex errore, fuisse introductam eiusmodi consuetudinem, excusari potest, eo quod ipse obiit anno 1560. die 15. Nouembris; illa autem sessio 21. Tridentini celebrata fuit die 16. Iulij anno 1562. Ex eisdem autem Tridentini verbis reuocatur, quod Petr. de Soto *lect. 8. de Eucharistia* dicit, illud fuisse abustum: constat enim ex Tridentino, id probabile aliqua ratione factum fuisse. Et quidem quantum ex prædictis verbis colligi potest, ratio illius consuetudinis magis apta erat pro tempore illo, quam pro nostro, vt indicant verba illa: *pro illius temporis ratione, verbi gratia, sicut maior deuotio, & reuerentia, qua fideles afficiebantur erga hoc Venerabile Sacramentum, poterat vel obuiare, vel certe præponderare periculis irreuerentiæ, quæ oriri poterant, ex communione Laica sub vtraque specie; sic potuit impetrare facilius communionem paruulorum, quæ tamen postea, decrecente feruore, & reuerentia, crescente autem periculo irreuerentiæ, ablata est, sicut & communio sub vtraque specie. Adde, sicut hæc sublata fuit ad resistendum errori eorum, qui dicebant, non contineretur Chriftum sub singulis speciebus, & necessariam esse vtriusque speciei sumptionem ad salutem: sic simili fortasse ex causa ablatam fuisse communionem paruulorum ad confutandos eos, qui illam necessariam esse paruulis ad salutem dogmatizabant.*

Obiiciunt primo, ad hoc sacramentum exigij, quod homo probet se ipsum, & sic de pane illo edat, quod quidem infans præstare non potest. Respondetur, probationem illam ad hoc solum exigij, ne aliquis indigne sumens, iudicium sibi manuet; atque adeo solum exigij in illis, in quibus periculum potest esse sumendi indigne, quod periculum cum in infantibus non sit, non est, cur se ipsos probent; satis est, si ab Ecclesia probentur, an sint baptizati.

Secundo obiiciunt, quia cibus datur ad restaurandum id, quod per caloris naturalis actionem deperditur: sic ergo Eucharistia datur ad restaurandum, quod per fomitis pugnam deperditur: qui effectus in infantibus esse non potest, qui nihil perdere possunt illius effectus, quem in Baptismo acceperunt. Respondetur facile, effectum huius sacramenti non esse solum ad restaurandum, sed etiam potissimum ad augendum, donec perducat ad statum perfecti, cuius augmenti capaces sunt infantes. Adde, licet sit ad restaurandum, non oportere, iam fuisse aliquid deperditum: nã adultus, qui statim post Baptismum accipit Eucharistiam, nondum perdidit aliquid prioris fructus: sufficit ergo, quod detur ad restaurandum anticipata reparacione id, quod postea poterit fomitis occasione deperdi, quo pacto infantibus poterit hac etiam ratione vtile esse hoc sacramentum.

Tertio obiici potest, quia si infans, vel perpetuus amens potest vtiliter, & sacramentaliter communicare, prodesse etiam poterit Eucharistia ei, qui casu illam comedit, nesciens esse consecratam. Respondetur, requiri quidem voluntatem aliquam in adulto, sicut & ad alia sacramenta, ideoque illam materialem comestionem hostiæ adulto non prodesse: infanti autem sicut profunt alia sacramenta absque eius voluntate, sic poterit & hoc prodesse. An vero amens comedens casu hostiam consecratam, recipiat gratiam, postea dicemus.

Restat nunc respondere ad fundamentum tertie sententiæ, quæ propter defectum voluntatis Ecclesiæ negabat, nõ posse Eucharistiam causare gratiam in paruulis. Et quidem si illud argumentum probaret suum intentum, probaret etiam Baptismum vel alia sacramenta in paruulis non esse valida, si ministrarentur contra Ecclesiæ prohibitionem. Vnde si aliquis baptizet infantem filij infidelium absque parentū consensu, Baptismus non esset validus, qui prohibitus est ab Ecclesia. Idemque dicendum esset,

15. Obiicitur primo. Respondetur.

16. Obiicitur secundo. Respondetur.

17. Obiicitur tertio. Respondetur.

18. Ad fundamentum tertie sententiæ respondetur.

Hugo de S. Victore

Arcudius

Catechism. Roman.

13. Ratio à priori

14. Hinc infero

18. Ad fundamentum

esset, si Confirmatio, vel Ordo daretur infanti contra Ecclesiæ prohibitionem, v. gr. si Episcopus in aliena Diocesi confirmet aliquos infantes absque licentia proprii Episcopi. quæ omnia falsa sunt, & contra praxim, & sensum omnium, qui distinguunt communiter quoad hoc inter licitum, & validum. Multo ergo magis debet idem dici in sacramento Eucharistiæ, quod quidem non consistit in suo usu, sed iam supponitur validum, & verum sacramentum esse, atque ideo per modum causæ necessariæ debet operari suum effectum; quare licet intentione Ecclesiæ requireretur ad valorem sacramenti, non tamen posset Ecclesia impedire, quod sacramentum verum, & validum conferat suum effectum, ubi non est obex, quia quoad hoc, nec ipse minister, nec qui sacramentum suscipit, potest vlla contraria intentione id impedire.

19.
Ad argumen-
tum responde-
ri potest.

Ad argumentum ergo responderi potest, in primis etiam si requireretur intentio Ecclesiæ, eam tamen non deesse in hoc casu; aliud enim est prohibere, ne aliquis ministret tale sacramentum parvulo, aliud velle, quod non conferat effectum: potest ergo Ecclesia prohibere ministro suam actionem; velle tamen, quod supposita illa actione illicita, parvulus ex parte sua non prioretur effectum sacramenti: quæ enim vilitas est in eo, quod sacramentum iam illicite applicatum careat effectum? Numquid per hoc vitatur aliqua culpa ministri, vel aliqua irreuerentia circa ipsum sacramentum? Nulla profus: unde non solum potest, sed deberet Ecclesia non habere talem intentionem contrariam effectui, quia hoc esset absque vlla necessitate fraudare sacramentum effectum suo, quod nullo modo licitum est. Sicut ergo ex parte ministri prohibet Ecclesia actionem baptizandi infantem, inuitis parentibus infidelibus, & tamen ex parte illius, qui baptizatur, vult quod recipiat verum sacramentum, & eius effectum, acceptaque illum intra Ecclesiam: sic licet prohibeat in ministro actionem dandi Eucharistiæ infanti, debet ex parte infantis acceptare sacramentum, & eius effectum, acceptaque illum intra Ecclesiam: sic licet prohibeat in ministro actionem dandi Eucharistiæ infanti, debet ex parte infantis acceptare sacramentum, & eius effectum, acceptaque illum intra Ecclesiam: sic licet prohibeat in ministro actionem dandi Eucharistiæ infanti, debet ex parte infantis acceptare sacramentum, & eius effectum, acceptaque illum intra Ecclesiam.

20.
Addi potest.

Adde, licet corpus Ecclesiæ resisteret per contrariam voluntatem, cur non sufficeret voluntas illius, qui ministrat Eucharistiæ parvulo, vt pro ipso parvulo acceptet sacramentum, sicut sufficit intentio in baptizante parvulum contra voluntatem totius Ecclesiæ, vt parvulus consequatur effectum Baptismi. Imo ex hoc ipso exëplo Baptismi fieri videretur, quod licet ipse, qui dat Eucharistiæ parvulo, vellet non conferre ei gratiam, sufficeret adhuc voluntas illius, qui consecrauit hostiam: ille enim voluit consecrare verum sacramentum causatiuum gratiæ in subiecto, cui applicaretur; quare sicut qui conficit baptismum parvuli, eo ipso vult effectum, quem illud sacramentum potest in parvulo causare; nec requiritur alia intentio præter intentionem conficiendi verum sacramentum: ita qui conficit Eucharistiæ, habet intentionem totius effectus, quæ Eucharistiæ potest causare, nec requiritur alia intentio in ministrante; atque ideo iâ effectus ille in parvulo non esset absque voluntate vlla totius Ecclesiæ.

21.
Ad effectum
sacramenti
in parvulo
sufficit volun-
tas Christi
instituentis.

Denique ad effectum sacramenti in parvulo sufficit voluntas Christi instituentis tali modo illud sacramentum; & in hoc quidem sensu verum est, requiri voluntatem Ecclesiæ, vt parvulis profint sacramenta, quæ consensum præstat pro ipsis parvulis, quatenus scilicet accipitur Ecclesia, prout inclu-

dit ipsum Christum, qui est caput Ecclesiæ: si autem sermo sit de corpore Ecclesiæ, prout distinguitur à Christo, requiritur quidem voluntas Ecclesiæ saltem quoad aliquam personam ipsius, ad conficiendum verum sacramentum; requiritur etiam ad solemnitatem debitam voluntas aliorum, verbi gratia, in baptismo requiritur voluntas eorum, qui offerunt Ecclesiæ puerum baptizandum; ad valorem autem, & substantiam non requiritur eorum voluntas, sed solius Christi, qui ex parte parvuli nullam acceptationem, aut voluntatem alterius acceptantis pro ipso desiderat, sed solam applicationem veri Baptismi. Unde quod Sanctus Thomas supra q. 68. art. 9. ad 1. dicit parvulos dici posse intendentes, non per actum propria intentionis, cum ipsi quoadque contrarietur, & plorem, sed per actum eorum, à quibus offeruntur. P. Suarez ibi cum aliis bene explicat, non intelligi quoad necessitatem & substantiam; ad necessitatem enim sacramenti, nihil, inquit, ex parvulo necessarium ex parte sua, vt sit capax, quia illi sufficit voluntas, & intentio Christi, per quem regeneratur, tamen ad maiorem solemnitatem, & ad significandos effectus, quos Baptismus habet in infirmis, vult Ecclesia illis ceremoniis, quibus significat, parvulos velle baptizari, credere, & iustificari, non propriis actibus, sed voluntate sui capitis, seu totius corporis Ecclesiæ. Unde postea disputat. 29. sect. 1. §. Deinde argumentum, inferit, baptismum futurum validum, etiam si Ecclesia nolit, & prohibeat, infantem illum baptizari, quia Christus non reliquit valorem sacramenti dependentem à voluntate aliorum. Quod idem dici potest de Eucharistiæ, & aliis sacramentis, in quibus requiritur quidem consensus, & voluntas ex parte recipientis, si capax est consensus præstandi: fin vero, Christus supplet, & confertur illi verum sacramentum, & effectus illius, dum non desit intentio requisita in ministro ad faciendum sacramentum, vt dictum est.

Hinc tamen oriri potest difficultas; quia si non requiritur alia intentio Ecclesiæ, vt Eucharistiæ conferat suum effectum parvulis; ergo si aliquis infans casu inuenit hostiam, vel vinum consecratum, ipseque ignarus omnino consecrationis ex gula, vel leuitate puerili illud sumeret, acciperet gratiam sacramentalem: non enim habet ex se maiorem voluntatem, aut intentionem quando daretur à Parocho; & aliunde Ecclesiæ intentio non requiritur. Quare idem dicendum erit de amentibus, qui, si casu inueniant hostiam consecratam, & illam manducant pro cibo profano, gratiam accipient propter eandem rationem.

In hoc puncto distinguendum est de habentibus vsum rationis, & agentibus illo. Quoad primos, vera est doctrina S. Thomæ in præsentibus q. 80. art. 2. ad ult. ubi ait eiusmodi hominem nescientem, hoc sacramentum esse consecratum, non manducare illam sacramentaliter, sed per accidens, seu materialiter. Rursum ex illis, qui vsum rationis non habent, quidam sunt, qui eum prius habuerunt; alij, qui nunquam habuerunt, vt infantes, & amentes à natiuitate. De primis postea dicemus sectione sequenti, quomodo sint capaces huius sacramenti: de secundis vero dico, veteris mihi videri, consequenter loqui eos, qui concedunt, in predicto casu eos gratia sacramentale accipere; prout aliqui etiam Theologi graues in Hispania responderunt; quia in illis nulla intentio præsens, vel præterita desideratur, sed sola Christi instituentis hoc sacramentum, & solum exigentis voluntatem, & intentionem ab iis, qui capaces sunt vel fuerunt eam habendi: non ergo apparet, cur sacramentum in illis suum effectum vere non operetur.

SECTIO III.

De iis, qui ante amentiam vsum rationis habuerunt, an sint capaces Eucharistiae.

24. De amentibus qui prius vsum rationis habuerunt...

Conc. Tolet. Conc. Carthag.

25. Dubitatur qualis voluntas debeat praesentari...

Nauarrus

26. Hinc oritur, seu redit difficultas paulo ante...

27. Petes, quid ergo, si ante amentiam habuisset...

geret: Videri posset, adhuc non habiturum effectum sacramenti; quia non sufficit voluntas illa, ut comestio casualis postea sequuta sit voluntaria; natura voluntarium est, quod procedit a voluntate: illa autem comestio nullo modo procederet ab ea voluntate praeterita, quae certe non fuisset causa illius casualis comestionis, ut constat; ergo nullo modo esset voluntaria, & per consequens non esset sacramentalis.

Mihi tamen verius apparet, quod posset tunc habere effectum ex vi illius voluntatis praecedentis; quia ad effectum sacramenti non videtur necessarium, quod comestio sit voluntaria per modum effectus, sufficit enim, quod sit voluntaria per modum obiecti, hoc est, voluta. Quod in aliis sacramentis, quae non solum quoad effectum, sed etiam quoad suam substantiam pendunt ab intentione recipientis, manifestum videtur. Nam si aliquis ante amentiam habuit desiderium Baptismi, & intentionem eum recipiendi, postea vero ego illum iam amentem baptizem, nihil profus sciens de illa intentione praeterita, sed cum intentione eum baptizandi, si capax est sacramenti, quidquid sit, an licite id facerem, negari non potest, illum re vera fuisse valide baptizatum; & tamen intentio sua praeterita non fuit causa meae actionis, ut constat. Item licet ego sciam, ipsum habuisse desiderium Baptismi, sed tamen propter ignorantiam meam, quia putabam illud desiderium non requiri, baptizo quidem illum, non tamen moueor a notitia illius desiderij, quod habuit, nemo dicit, baptismum illum non esse validum; & tamen nec tunc baptismus est effectus voluntatis praeteritae, cum non influat de facto voluntas praeterita in meam actionem: sufficit ergo ad valorem, quod baptismus fuerit volutus, licet non sit voluntarius per modum effectus.

28. Verius est posse tunc habere effectum ex vi illius voluntatis praecedentis.

29. Inflabitur.

Dices, licet ad fructum sacramenti non requiratur, quod eius receptio sit voluntaria, hoc est, effectus voluntatis, requiritur saltem, quod sit voluta, & voluntaria per modum obiecti; in praedicto autem casu susceptio illa sacramenti non solum non esset voluntaria, sed nec esset voluta; quia homo ante amentiam, licet habuerit voluntatem recipiendi sacramenta, quae ei in amentia Christiano more ministrarentur, non tamen potest velle accipere sacramenta illo profano modo; ergo susceptio subsequens non potuit esse voluta; sed solum voluit, quod, si applicaretur sacramentum, conferret effectum. Hoc autem non videtur sufficere: aliud enim est, velle sacramentum; aliud vero velle, quod sacramentum habeat suum effectum. Hoc secundum nec sufficit, nec requiritur; quia licet homo nolit, sacramentum habebit suum effectum, cum hic necessario consequatur: requiritur ergo, quod homo velit ipsum sacramentum, & ita communiter dicitur, amentes, & phreneticos posse baptizari, si prius habuerint voluntatem baptismi, non dicimus, si prius voluerunt, quod baptismus haberet effectum, sed si voluerunt ipsum baptismum: ergo similiter ad effectum Eucharistiae non sufficit velle, quod si Eucharistia applicetur, habeat effectum, sed requiritur velle ipsam Eucharistiam, seu susceptionem ipsius Sacramenti: quod cum non habeat in casu posito, non dabit suum effectum.

30. Respondet.

Respondeo, verum esse, quod ad effectum Sacramenti praerequiratur voluntas terminata non solum ad effectum, sed ad ipsum etiam Sacramentum, seu eius receptionem: haec tamen voluntas non est necesse, quod sit antecedens, sed sufficit, quod sit concomitans seu consequens. Voluntas antecedens est, qua volo, & desidero, quod aliquid fiat: voluntatem vero concomitantem aut consequentem

P. Joan. de Lugo de Sacramentis.

nunc vocamus, non quæ sit tempore sequenti (hæc enim non sufficit ad effectum Sacramenti) sed quæ sit simul quidem, vel prius duratione, & qua volo solum si Sacramentum applicetur, acceptat illud, seu consentio in eius applicationem. Potest itaque contingere, quod aliquis non velit, aut desideret absolute recipere aliquod Sacramentum, velit tamen consentire, & acceptare, si conferatur, aut applicetur. Sic aliquis desiderans non promoueri ad Sacerdotium, vel Episcopatum, petit, & orat, ne promouatur, consentit tamen suæ ordinationi; quæ voluntas non est desiderium absolutum Sacramenti, sed acceptatio, & consensus, si ordinatio intenteretur, sine quo consensu non esset validum Sacramentum; & ideo ne reddatur irritum, præstat consensum concomitantem, seu consequentem ex suppositione, quod intenteretur applicatio Sacramenti. Sic etiam ægrotus non habet desiderium, aut voluntatem absolutam antecedentem recipiendi Extremam Vnctionem à simplici Sacerdote in præsentia Parochi inuiti, hoc enim illicitum est; & tamen, si de facto non compos sui vngatur à Sacerdote simplici illicito, adhuc recipiet verum Sacramentum, & eius effectum; quia nimirum, licet nõ veller, aut desideraret hanc Vnctionem antecedenter, voluit tamen, si applicaretur, consentire, & acceptare illam, vt posset habere eius effectum. Similiter ergo potuit ante amentiam velle, quomodo cūque postea ei applicetur Eucharistia, siue licite, siue illicito, siue ex industria, siue ex casu, semper acceptare, & consentire in receptionem Sacramenti; qua voluntate præcedenti, non apparet, cur postea non haberet effectum Sacramenti, etiam quando casu illud more profano comederet.

31.
Ratio est.

Ratio autem est, quia quod intentio Sacramenti ex parte ministri requiritur antecedens, prouenit ex eo, quod ipse debet operari nomine Christi, & vt minister illius; ad quod requiritur, quod velit illam actionem exercere vt minister Christi; quæ quidem est voluntas antecedens; ille vero, qui recipit Sacramentum, licet debeat habere etiam intentionem, illa tamen non est semper intentio operandi, sed acceptandi id, quod in ipso fit; quia ipse non operatur, sed recipit; ad recipiendum vero non requiritur velle, quod alius det, sed sufficit velle acceptare, & consentire, si alius dederit licet ego ex me potius velim, & desiderem; quod non det. Voluntas ergo requisita in recipiente Eucharistiam, non est voluntas necessario antecedens, & causans, sed consentiens, & acceptans; atque ideo posset terminari ad eas etiam hostias consecratas, quæ in statu amentia alicui occurrant, quas omnes cur non potest antea acceptare casu, quo, postea applicentur; Addunt aliqui consequenter, si adultus etiam sui compos comedat hostias, quas putat non consecratas, habeat tamen intentionem, si forte aliqua inter illas consecrata fuisset, eam sacramentaliter sumendi, tunc si aliqua vere esset consecrata, illum accepturum effectum Sacramenti; dum tamen non peccet exponendo se periculo probabili communicandi indebito modo. Ita P. Ioan. de Salas in hac materia de Eucharistia non typis excusa.

SECTIO IV.

An sit præceptum non dandi Eucharistiam pueris ante aliquam aetatem; & quid in dubio de capacitate.

32.
Dubitatur
primo.

PRimo dubitari poterit, an sit vere obligatio non dandi Eucharistiam paruulis, & perpetuo amentibus, qui numquam habuerunt vsum ratio-

nisi; eiusmodi enim præceptum Ecclesiæ non innuitur; nec ex Tridentino colligi potest, quia Tridentinum solum declarat, non esse necessariam Eucharistiam paruulis, nec antiquos Patres eam illis ex necessitate dedisse, sed propter probabilem rationem, quæ ad eum vsum habuerunt; non tamen dicit nunc esse illicitum id facere. Aliqui illud præceptum colligunt ex Concilio Carthagin. 4. c. 76. vbi præcipitur dari Eucharistiam phreneticis, qui ante phrenesim eam petierunt. Vnde à contrario sensu videtur non esse dandam iis, qui vsum rationis ita carent, vt illam numquam petierint. Sed ex illo loco nihil tale colligi potest; cum ibi solum sit sermo de penitentibus, seu peccatoribus amittentibus vsum rationis, de quibus erat peculiaris ratio dubitandi an deberet illis dari Eucharistia ante peractam penitentiam, & ideo de illis peculiariter statuitur, dandam quidem esse illis absolutionem, & Eucharistiam, si petierint prius penitentiam ante aduentum sacerdotis. De paruulis vero nihil ibi dicitur, nec potuit, cum multis postea sæculis retentus adhuc fuerit in Ecclesia Latina vsum dandi paruulis Eucharistiam; vt constat ex supra adductis. Tota ergo hæc obligatio referenda videtur ad consuetudinem legitimam ab Ecclesia approbatam, & traditam Parochis pro regula in Rubricis Ritualis Romani Pauli V. quam quidem consuetudinem verisimile est, ortum habuisse ex præcepto eiusdem Ecclesiæ, quo prohibuit laicis communionem sub vtraque specie, cum enim iam non solet dari paruulis communio, nisi sub speciebus vini propter inconuenientiam, quæ experientia fuerant comperita in ministrandis illis speciebus panis, eo ipso quod ablati sunt vsum calicis laicis, cessasse videtur communio paruulorum. Et licet Tridentinum non exprimat prohibitionem, videtur tamen illam supponere, dum dicit, antiquos Patres probabilem eam habuisse pro illius temporis ratione dandi Eucharistiam paruulis; in quibus verbis indicare videtur pro temporis diuersitate indicatam fuisse consuetudinem illam minus expedientem, & ideo sic fuisse legitime reiectam.

Secundo dubitatur, qua aetate danda sit Eucharistia adultis? Ratio dubitandi oritur ex cap. Omnia seruati vtriusque sexus, de penitentia & remissionibus, vbi Innocentius III. præcipit, omnes accipere Eucharistiam in Paschate, cum ad annos discretionis peruenierint. Consuetudo tamen fidelium est, quod prius sacramentum Penitentia suscipiant; post aliquot vero annos Eucharistiam. Aliqui volunt per annos discretionis in præsentem intelligi annos pubertatis, quam sententiam refert, & non impugnat Viguerius c. 16. §. 3. vers. 20. sed ab aliis merito reicitur; quia proculdubio multi pueri ante 14. imo ante 12. annum possunt, & debent communicare; habentque discretionem plusquam sufficientem. Alij dicunt incipere obligationem anno 12. quia ante illud ætas pueri non obligatur Ecclesiæ præceptis. Ita Soto in 4. dist. 9. art. 11. cuius sententiam impugnant Suar. disp. 7. quest. 1. Valquez disp. 2. 14. c. 4. & alij communiter, quia certum est, pueros ante 12. annum obligari ad audiendam Missam, & abstinendum à carnibus; quæ sunt præcepta Ecclesiastica. Alij dicunt, obligari anno decimo. Ita videtur sentire Caietanus in præsentem art. 9. vbi dicit, non excusari parentes, qui puellas decem annorum non exponunt ad communionem. Alij denique cõmuniter dicunt, non posse regulam certam præscribi; aliquibus enim citius, aliis tardius aduenit vsum rationis, & discretio; quæ tamen maior videtur desiderari ad hoc Sacramentum, quam ad Confessionem; hæc enim cum sit magis necessaria, fieri

fieri debet, ubi primum aliquis scit peccare. Ad Eucharistiam vero desideratur discretio, quia sciat puer discernere hunc cibum ab aliis, & reuereri latentem in eo maiestatem; quæ discretio communiter solet aduenire à decimo usque ad decimumquartum annum. Examen autem singulorum pertinet ad parentes, & ad prudentem Confessarium.

Hinc tamen oritur tertium dubium, an eiusmodi pueris, qui peccare possunt, & aliunde Eucharistiam numquam acceperunt, danda sit pro Viaticum, si sit in eo mortis periculo. Navarrus enim in *Manuali cap. 21. num. 57.* dicit, non esse obligationem, sed ex suo consilio dandam esse. P. Suarez dicta *sestione 1.* in fine dicit, esse omnino dandam ex præcepto. P. Henriquez *lib. 8. de Euchar. cap. 42. in fine.* obicitur loquitur; dicit enim: *Si pater, & Parochus in mortis articulo, ubi maxime urget præceptum Diuinum, aut in Pascha communicare puerum non permittat, excusatur, quando est dubium de sufficienti discretionem; & tamen interdum expedit morienti, aut in Iubileo indulgere.* P. Layman *tom. 2. Theolog. Moral. tract. 4. de Sacram. Eucharistia, c. 4. num. 3.* magis insinuat, dandam esse tunc Eucharistiam. Denique P. Valquez dicto *cap. 4. n. 41.* & sequentibus omnino negat eiusmodi obligationem; & *num. 43.* in fine addit, non esse vllō modo ministrandum eiusmodi pueris in mortis articulo hoc Sacramentum.

Fundamentum P. Valquez præcipuum est, quod sicut Ecclesia non obligat ad communionem pueros etiam doli capaces, nisi sciant iam discernere cibum hunc ab aliis, sic nec Christus eos obligat præcepto Diuino: nam dum non sciunt hunc cibum discernere, perinde se habent ac infantes in ordine ad hoc præceptum; atque ideo sicut Christus non obligat infantes, ita nec obligat eos pueros: præsertim quod dum sunt in eo statu non discernendi hunc cibum, non possunt peccare contra hoc sacramentum, illud indigne recipiendo, nec possunt mereri digne communicando; ergo non possunt peccare omitendo communionem, licet in aliis materiis peccare possint.

In toto hoc argumento P. Valquez supponit vt certum id quod nec firmum, nec verum esse videtur, scilicet puerum obligari præcepto Ecclesiæ, ubi primum distinguere potest inter Eucharistiam, & alios cibos. Hoc, inquam, constat, esse contra experientiam, & praxim: vnuquique enim scit, se multo antequam Eucharistiam acciperet agnouisse differentiam inter Eucharistiam, & alios cibos; & constat clare; nam pueri doli capaces, antequam Eucharistiam accipiant, obligantur præcepto audiendi Sacramentum diebus festis; ergo sciunt saltem in confusio, quid sit Missa; alioquin non possent eam humano modo audire; & ideo reuerenter adorant hostiam, quando eleuatur, quem cultum non exhibent aliis cibis; ergo discernunt illum panem ab alio pane profano, & hoc per tres, quatuor, vel quinque annos, antequam Eucharistiam accipiant: non ergo obligat Ecclesiæ præceptum cum eo rigore, ubi primum puer in ordine ad hoc Sacramentum discernendum ab aliis cibis differt ab infanti. Quod quidem ex ipsius Ecclesiasticæ legis verbis colligi potest in illo *cap. Omnis vtriusque sexus*, in quo licet Confessio absolute omnibus præcipitur absque vlla exceptione, Communicatio tamen præcipitur cum duplici particula limitante; prima est, quatenus additur *reuerenter*; per quod denotatur, Ecclesiam non obligare eos, qui cum reuerentia tanto Sacramento debita non possunt accedere. Secunda, & clarior est, quatenus excipiuntur ij, quos Confessarius iustus de causis iudicauerit expedire, quod differant Commu-

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

nionem. Consuetudo autem omnium Confessionarum declarauit expedire, vt eiusmodi pueri aliquandiu differant Communionem, vt maiori cum reuerentia accedant: non ergo sunt incapaces præcepti in ea ætate; nam sicut obligantur præcepto audiendi Missam (quod est offerre Sacrificium simul cum Sacerdote) possent obligari ad participandum de hostia oblata: sed noluit Ecclesia obligare ita strictè ad communionem, ubi primum sciant discernere vt cumque inter vnum cibum & alium. Vnde contingere potest, quod aliquis obligetur iam præcepto Diuino ad accipiendū Viaticum, antequam obligetur præcepto Ecclesiæ ad communionem annuam.

Verior itaque mihi videtur sententia P. Suarez & aliorum, quod possit, imo, & debeat eiusmodi pueris dari Eucharistia in articulo mortis, sicut & datur illis sacramentum Extreme Vnctionis: quam sequuntur communiter alij Recentiores. Ratio autem est, quia Ecclesia suo præcepto solum determinauit tempus illud accipiendi Eucharistiam, quod ex Diuino præcepto indeterminatum erat. Cum ergo articulus mortis non esset ex Diuino præcepto indeterminatus, non erat, cur Ecclesia aliquid quoad illum determinaret, sed debuit illum omnino relinquere, prout ex Diuino præcepto habebatur. Vnde licet quoad Communionem annuam Ecclesia non censetur inclusisse pueros omnes, sed cum latitudine arbitrio Confessarij: quoad articulum tamen mortis non habemus fundamentum ad eam latitudinem concedendam.

Urget Valquez *n. 43.* quod Ecclesia, licet determinauerit tempus obligationis, & præcepti, non tamen determinauit ætatem, & prudentiam requisitam ad obligationem, imo neque eam pro arbitrio suo determinare potuit; nec potuit eum, qui iam habet vsum rationis, & prudentiam sufficientem liberare ab obligatione præcepti Diuini: non ergo est alia ætas, aut prudentia maior ad obligationem Communionis annuæ, quam in articulo mortis.

Respondetur facile, sitendo intra determinationem temporis potuisse Ecclesiam diuersum tempus assignare pueris, quam viris prouectis: nam sicut potuisset determinare, & præcipere secularibus Communionem annuam, & religiosis semelstrem: ita potuit viris determinare annuam, pueris verò non annuam omnino, sed arbitrio Confessarij differendam per duos, vel tres annos. Non ergo necessè fuit determinare tempus, & ætatem, quia obligarentur præcepto Diuino, sed illis, qui te vera iam obligantur Diuino præcepto, determinare tempus præcepti cum maiori latitudine in ætate puerili, quam in virili, vel adolescentia: sicut etiam de facto aliis, quibus Confessarius iustus de causis iudicat differendam Communionem, Ecclesia determinat tempus præcepti longius: cur non potuit idem facere cum pueris, licet alioquin obligentur iam Diuino præcepto.

Fateor itaque pueros non obligari Diuino præcepto, nisi sciant distinguere Eucharistiam ab aliis cibis: assero tamen id fere euenire, quando habent vsum rationis ad peccandum, vel paulo post: atque ideo tunc iam incipere obligari Diuino præcepto; determinate quidem pro mortis articulo; pro alio autem tempore iuxta determinationem Ecclesiæ, quæ in illa ætate non determinat omnino illis annuam Communionem, sed cum maiori latitudine iuxta consilium Confessarij. Vnde infero, tempus obligationis non incipere pueris in indiuisibili, sed potius esse multos, quibus licite posset hoc anno, v.g. dari Communionem, eo quod iam habeant in toto rigore capacitatem sufficientem ad discernendum

L 1 3 hoc

37.
Verior est sententia affirmans.

Ratio est, quia articulus mortis non est ex Dei præcepto indeterminatus.

38.
Arguit Valquez.

Respondetur.

39.
Obligantur pueri ubi sciunt distinguere Eucharistiam ab alijs cibis.

34.
Dubitatur
vbi danda sit
pro viaticum.
Navarr.
Suarez.

Henric.

Layman.

Valquez.
Pater Valquez arguit.

35.
Fundamentum
est in
sententia.

36.
Dubitatur
vbi danda sit
pro viaticum.
Navarr.
Suarez.

37.

39.

hoc sacramentum ab aliis cibis: & tamen licite etiam potest illis differri communio arbitrio Confessarij ad annum sequentem, vt melius, & cum maiori reuerentia se præparent. Noluit enim Ecclesia pia mater, nec te vera expediebat ita strictè cum illis agere, vt vbi primum possent, deberent ex præcepto itatim Eucharistiam sumere. In mortis tamen articulo vrget præceptum Diuinum absque alia determinatione, nec tunc expedit, vltius differre præcepti obseruantiam.

An dandum sit Viaticum, quando dubitatur de pueri capacitate.

40.

Quid dicendum sit quãdo dubitatur de subiecti capacitate. Pro vtraque parte sunt rationes.

Sanchez.

Pro parte negante.

Magis dubitari posset, an dari debeat, vel possit Eucharistia in mortis articulo eiusmodi pueris, quãdo dubitatur de illis, an sint doli capaces, & discernant sufficienter hoc sacramentum ab aliis cibis. Pro vtraque enim parte videntur esse rationes: & pro negante videtur esse, quod possessio sit pro prohibitione, atque ideo in dubio non sit ab ea recedendum; tum quia ille, qui prius caret rationis vsu, in dubio præsumitur talis, nisi contrarium probetur, aut habeat aliquam aliam præsumptionem proprio se; vt tradit Thom. Sanchez *lib. 4. in Decalog. cap. 1. numer. 14. & 15.* ergo possessio est contra eum, quia prius carebat capacitate ad recipiendam Eucharistiam, tum etiam, quia quando constat de lege, & prohibitione, dubitatur autem, an aliquis comprehendatur, & obligetur illa lege, vel eximatur ratione necessitatis, vel alicuius circumstantia, possessio videtur esse pro lege, vt obliget, vt cum aliis tradit idem Sanchez *lib. 1. in decalog. cap. 10. numer. 34.* Cum ergo prohibitio dandi Eucharistiam incapacibus sit certa, & dubium sit, an hic comprehendatur, ipsi incumbet onus probandi, & per consequens in dubio non poterit illi dari. Denique quia, si danda esset eiusmodi pueris Eucharistia, maxime propter obligationem accipiendi Viaticum in articulo mortis, hanc obligationem non habent ij, de quibus dubitatur, an peruenerint ad vsu rationis sufficientem: sicut qui dubitat, an expleuerit vigesimum primum annum, non obligatur lege ieiunij, quia tunc non est possessio pro præcepto, sed pro libertate, vt docet idem Sanch. *lib. 2. de Matr. disputat. 41. numer. 48.*

41.

Pro parte affirmante.

Diana.

Aliunde vero videtur danda Eucharistia in eo dubio, primo, quia non videtur esse maior prohibitio Ecclesiæ dandi Eucharistiam paruulis non habentibus vsu rationis, quam sit obligatio ex iure Diuino non dandi Extremam Vnctionem eisdem: siquidem hæc est de iure Diuino proueniens ex ipsa institutione sacramenti; illa vero de iure humano accidentaliter introducta. Et tamen, quando dubium est de puero, an sit iam doli capax, sicut datur sacramentum Penitentia, sic etiam datur Extrema vnctio sub conditione, vt cum aliis docet Antoninus Diana *tom. 1. resol. Moral. tract. 4. de sacrament. resolut. 169.* Et magnum fundamentum habet in Rituali Romano Pauli V. in quo aperte dicitur dandam esse vnctionem sub conditione illi, de quo dubitatur, an sit viuus, vel mortuus; vnde à fortiori videtur danda etiam sub conditione eiusmodi pueris, cum non minus sit incapax illius sacramenti homo mortuus, quam paruulus doli incapax; nec minus prohibitum sit vngere mortuos, quam eiusmodi paruulos. Similiter ergo, licet Ecclesiæ prohibitione danda non sit Eucharistia pueris ante rationis vsu, non tamen erit neganda in dubio in mortis articulo: cur enim magis strictè interpretabimur eam prohibitionem humanam, quam alias similes Diuinas circa alia sacramenta?

Secundo, & à priori videtur esse ratio, quia prohibitio Ecclesiæ dupliciter potest fieri; primo, ne detur Eucharistia, nisi iis, qui sunt doli capaces, secundo, ne detur Eucharistia iis, qui non sunt doli capaces; qui duplex modus videtur esse diuersus: nam iuxta priorem deberet constare positue de capacitate, vt posset licite dari Eucharistia; peritur enim capacitas, vt conditio requisita; quare licet non posset conferri Ordo, aut Beneficium, nisi constet positue de ætate requisita ad Ordinem, aut Beneficium, sic nec posset dari Eucharistia, nisi constaret positue de capacitate, quæ esset etiam conditio requisita. At vero si prohibitio fiat posteriori modo, non videtur exigi positua scientia de capacitate, sed quod non constet de incapacitate: qui enim præcipit, ne detur incapaci, solum videtur prohibere actum dandi incapaci, contra quod non videtur facere, qui dat ei, quem necit esse incapacem: ideo enim non fit contra legem prohibentem illegitimos ordinari, quando ordinatur qui in infantia fuit expositus, & de quo dubitatur, an sit legitimus, iuxta sententiam multorum, quam approbatam fuisse à summo Pontifice refert Henriquez *de irregularitate cap. 8. num. 10.* in margine *littera K.* Rationem autem reddit Coninck *disp. 18. de sacrament. dub. 12. num. 105.* quia defectus non imputatur, nisi probetur. Quia nimirum dum prohibetur ordinari illegitimus, solum videtur prohiberi ordinari ille, quem constat positue, esse talem, non eum, quem, factò examine debito, non constat. Porro Communionem paruulorum non prius, sed posteriori modo prohiberi, colligi potest ex verbis, quibus in Rituali Romano proponitur: non enim dicit, quod non detur nisi capacibus, sed solum quod non detur incapacibus, iis scilicet, qui propter ætatis imbecillitatem, cognitionem, & gustum huius sacramenti habere non possunt.

Ego quidem in hoc puncto in primis existimo, non esse obligationem dandi Eucharistiam eiusmodi puero, stante illo dubio, & hoc propter rationem superius indicatam; quia scilicet, quamdiu non constat, aliquem lege comprehensum esse, non obligatur in illo dubio ad obseruandam legem; cum ergo dubitetur de capacitate pueri, & per consequens, an comprehendatur præcepto Diuino, quod solum fertur ad doli capaces, vt constat ex Tridentino, consequens est, vt non sit obligatio ex vi præcepti Diuini dandi Eucharistiam in illo dubio.

An vero possit dari, ego non video fundamentum conuincens ad id negandum. Prohibitio enim dandi paruulis fundatur ferè in consuetudine explicata in Rubricis Ritualis Romani, in quibus tamen non aliter ea prohibitio explicatur circa Eucharistiam, quam circa Extremam Vnctionem; & aliunde non est maiotis necessitatis sacramentum Extremæ Vnctionis, sed minoris quam Eucharistia. Sicut ergo prohibitio Extremæ Vnctionis non habet locum in casu dubio de capacitate pueri, cur non dicemus hoc ipsum de prohibitione Eucharistiæ? Præsertim cum eisdem verbis vtraque prohibitio proponatur in Rituali, vt vidimus, scilicet quod non conferatur iis, qui capaces non sunt.

Dicit aliquis: Sicut est prohibitio humana dandi Eucharistiam incapaci vsu rationis: sic est prohibitio Diuina accipiendi indigne seu in peccato: & tamen non sufficit quod non constet mihi de peccato; nam cum peccato dubio non potest quis Eucharistiam sumere, sed debet adhibere remedium, quo probabiliter saltem constet de peccato remisso, ergo eodem modo cum dubio incapacitatis non poterit dari, nisi saltem probabiliter constet de capacitate pueri.

Respondet

46. Responderi potest negando maiorem, si sensus sit de modo prohibitionis: nam prohibitio non accedendi indigne, est etiam prohibitio non accedendi nisi digne positivae; vt colligitur ex verbis Pauli 1. ad Cor. 11. quibus illud præceptum continetur: *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat; per quam probationem Concilium Tridentinum sess. 13. c. 7. dicit intelligi, non quamcumque, sed Confessionem Sacramentalem. Prohibetur ergo ne quis absque Confessione accedat, qua se reddat positivae dignum. Ideo in eo sensu positivae dignitatis prohibitionem illam explicant Patres. Ambros. lib. 7. in cap. 15. Lucæ: Nemo enim (inquit) nisi timuerit Deum, nisi signaculum spirituale custodierit, vel receperit, Sacramentis debet interesse cælestibus. Cyprian. lib. 3. epist. 14. declarans, quid sit indigne accedere, ait, id est, nondum penitentia acta, nondum facta exomologesi. Gregor. in lib. 1. Reg. cap. 1. explicans illa verba Pauli supra adducta: Quid est, inquit, hoc loco se probare, nisi evacuata peccatorum nequitia, se probatum ad Domineam mensam, & primum exhibere? Quæ omnia probationem, sanctitatem, & dignitatem positivam significant, & exigunt in accedente. Ratio autem sumitur ex ipsa prohibitione, & præcepto, quo idcirco præcipitur probatio, ne scilicet contra reverentiam tanto Sacramento debitam exponatur periculum carendi effectû propter indispositionem subiecti: quod periculum debet homo vitare procurando in se dignitatem positivam; & hoc non solum per remedium contritionis, sed etiam per Confessionem Sacramentalem ad maiorem securitatem de dignitate habita: non ergo sufficit, non scire indignitatem, sed requiritur scire saltem probabiliter dignitatem, quæ positivae præcipitur: hoc autem in nostro casu non procedit, vt diximus.*

47. Vigebis adhuc, quia in aliis Sacramentis non est tanta obligatio procurandi, ne Sacramentum careat suo effectû, vt idcirco non possit in dubio conferri: nam Extrema Unctio confertur in dubio, an homo sit mortuus, vel vivat; quod à fortiori procedit in Baptismo & Absolutione Sacramentali; ergo præcise ex eo capite non debet prohibitio indignè recipiendi Eucharistiam extendi ad casum dubium de indignitate.

Respondet in primis, Extremam Unctionem, Baptismum, & Pœnitentiam in iis casibus non fraudari effectû, quia re vera non ponuntur Sacramenta, si subiectum non sit capax atque adeo non ponitur Sacramentum absque effectû, sicut ponitur Sacramentum Eucharistiae vere receptû absque effectû propter indignitatem subiecti. Deinde in omnibus Sacramentis procedit obligatio procurandi, ne Sacramentû careat effectû, si fieri possit; unde si fieri posset, deberet etiã procurari, quod Unctio, vel Baptismus habent suum effectû in prædictis casibus; quia tamen id facere non possumus, applicamus Sacramenta saltem sub conditione, licet exponantur alicui periculo irritationis; quia Sacramenta cû sint instituta potissimum ad hominum utilitatem, & remedium, non est ita ad eorum reverentiam attendendû, vt non debeamus magis attendere ad utilitatem & necessitatem subiecti, propter quam potissimum instituta sunt. In Eucharistia vero possumus impedire indignitatem subiecti, & irreuerentiã illam, reddendo scilicet subiectum dignum, & habile ad effectum, & ideo non mirum, quod sit obligatio positivae in illo dubio de indignitate procurandi per remedia positivae dignitatis, eo magis, quo maiestas Christi in hoc Sacramento contenti exigit maiorem dispositionem, & dignitatem in recipiendè, & maiorem curam ad vitandum omne periculum irreuerentiæ.

Obiici rursus potest exemplum ieiunij naturalis requisiti ex præcepto Ecclesiastico ad sumendam Eucharistiam, ne scilicet post cibum, aut potum sumatur: & tamen qui dubitat, an post mediam noctem aliquid comederit, aut biberit, nõ potest cum illo dubio sumere Eucharistia, vt docet Thom. Sanchez dicto lib. 2. de Matrim. disp. 4. n. 40. Fagundez de præceptis Ecclesiæ, Præcepto 3. lib. 3. c. 5. num. 18. & alij; ergo nec in dubio de capacitate, & discretionem poterit dari Eucharistia, quia sicut petitur ab Ecclesia ieiunium, petitur capacitas, seu discretio in sumendè.

Responderi potest, in primis aliquos negare antecedens, & docere, quod in illo dubio de comestione non post mediam noctem possit recipi Eucharistia, cum quibus sentit Layman in Theolog. Moral. lib. 1. Layman. tractat. 1. cap. 5. §. 4. num. 36. & alij, quos affert, & sequitur Antoninus Diana part. 3. tract. 4. de Sacrament. Diana. Resolut. 19. de quo dicemus disp. 15. sect. 2. Deinde si antecedens verum sit, reddi potest discriminis ratio ex eo, quod Ecclesia non solum prohibeat, ne aliquis post cibum, aut potum Eucharistiam sumat, sed etiam exigat positivam conditionem ieiunij. Sic enim habetur in Concilio Carthag. 3. can. 9. & in Africano sub Bonifacio I. can. 8. & in Matisco. nensi 2. can. 2. quorum verba referuntur in cap. Sacramenta altaris, de Consecrat. dist. 1. quibus præcipitur, ne vllus nisi ieiunus sit, celebret. Exigitur ergo positivae conditio ieiunij, & ideo non mirum, si ille, qui propter dubium non scit, se habere eam conditionem, excludatur; quod in nostro casu non procedit, cum non exigatur, quod sit capax rationis, sed quod non sit incapax; ex quo diverso modo posset liberari ab onere probandi, vt supra dictum est.

SECTIO V.

De adultis, qui debilem usum rationis habent, præsertim de Indis, an sint ab Eucharistia repellendi? & quid de Eneergumenis.

De adultis, qui debilem usum rationis habent, S. Thomas hac quest. 80. art. 9. docet, iis non esse negandam Eucharistiam; quod idem docent alij Theologi. Cui communi doctrinæ obviare videtur, quod contingere potest, aliquos adultos esse capaces quidem peccandi, sed adhuc minorem usum rationis habentes, quàm aliquos pueros, quibus tamen propter imperfectum rationis usum differri solet Communio per tres, vel quatuor annos, donec maiorem discretionem habeant; ergo tales adulti non debent admitti ad Communionem cum illa imperfectione vsus rationis. Videntur autem eiusmodi esse multa ex iis mancipiis, quæ ex Africa assidue comportantur ad Hispaniam, homines barbari, & longe minus horum mysteriorum discernendorum capaces, quàm pueri.

Ad hoc facile respondere potest negando consequentiam. Pueris enim differri Communio ad tempus magis opportunum, quo procedente ætate melius, & maiori cum reverentia accedant; illis autem adultis non debet ea de causa differri, cum ob debilitatem iudicij non sit spes melioris dispositionis, aut maioris reverentiæ futuræ, & aliunde non expedit, eos per totam vitam alimento spirituali privare. Fateor in ipsis posse etiam considerati progressum aliquem, quia primum instrui possunt quantum sufficit ad sacramentum Pœnitentiæ; & tunc non debent statim ad Eucharistiam recipi, donec iuxta eorum capacitatem magis instruantur ad hoc sacramentum; qua instructione posita, debent iam

48. Obiici potest exemplum ieiunij naturalis.

Sanchez. Fagundez.

49. Respondetur.

Concil. Carthag. Concil. Matiscan.

50. S. Thom. De Indis, verbi gratia dubitatur.

Ratio esse potest pro parte negante.

51. Impugnatur facile hæc ratio.

admitti, rarius tamen quam alij, qui plenum iudicium, & discretionem habent, vt puta, semel in anno, & in aliquo magno Iubilæo.

52.
Difficilius obitare videtur vltimo Parochiorum in India.

Multi Doctores dicunt abusum esse.

Non tamen hunc usum auerem omni ex parte damnato. Acotia.

Difficilius obitare videtur huic communi Theologorum doctrinæ vsus Parochorum in India Occidentali, qui, scientibus Prælatibus, Indos non solum ad annuam Communionem, sed nec etiam ad Viaticum accipiendum in mortis articulo admittunt; quia nimirum eos, licet alioquin baptizatos, & peccandi capaces, huic tamen sacramento suscipiendo ob innatam gentis stoliditatem ineptos omnino reputant. Scio hanc corruptelam magis, & abusum, quam vsum, aut consuetudinem vltimam fuisse non paucis doctrina, & moribus præstantibus viris, qui grauius contra illam verbo, & scriptis agere tentantur. Aliunde tamen non auerem illam omni ex parte damnare, quam inuenio non damnatam, sed ex parte laudatam in Concilio Prouinciali Limenſi constitutum. § 8. cuius verba hæc refert P. Iosephus Acosta de procuranda Indorum salute, lib. 6. cap. 8. *Quamuis omnes (inquit) Christiani adulti vtriusque sexus præcepto teneantur sanctissimum Eucharistiæ sacramentum accipere singulis annis saltem in Paschate, tamen huius prouincie Anistites, cum aduerterent gentem hanc Indorum, & recentem esse, & infantilem in fide, atque ita ipsorum saluti expedire indicarent, statuerunt vt vsque dum fidem perfecte tenerent, hoc diuino sacramento, qui est perfectiorum cibum, non communicarentur; excepto, si quis ei percipiendo satis idoneus videretur. Quibus verbis præteritum vsum approbare, & laudare videntur Patres, licet in futurum rebus iam mutatis corrigi, aut mutari velint, his verbis, Quoniam vero complures iam Indorum fidei Christiana doctrinam melius percipiunt, atque hoc diuinum sacramentum non solum deuote cupiunt suscipere, verum etiam petunt, & vt fiat sibi copia, importune efflagitant, placuit huic sanctæ Synodo monere, prout serio monet omnes Indorum Parochos, vt quos audita iam Confessione, perpexerint hunc celestem cibum à reliquo corporali discernere, atque eundem deuote cupere, & poscere, quoniam sine causa neminem diuino alimento priuare possumus, quo tempore cæteris Christianis solent, Indis etiam omnibus administrare. Quam tamen constitutionem in vsum redactam nondum fuisse, conqueritur idem Acosta cap. 9.*

53.

Ego quidem, quoniam indolem gentis illius, aut naturam non noui, dicam solum in abstracto, & in genere, quousque licite illis potuerit Eucharistia negari, quidquid sit de excessu aliquorum Parochorum, qui fortasse nimium seueriores in hoc sunt, siue zelo, siue (quod timere aliquando potest) ob pigritiam, qua legniores redduntur ad instituendam plebem sibi commissam, vt hoc modo, quantum fieri potest, apti redderentur Indi ad Eucharistiam percipiendam.

Prima conclusio, Communionis annua potest illis differri.

Dico ergo primo, quod attinet ad Communionem annuam, facilius potuit Indis differri per aliquod tempus: nam sicut pueris differretur, vt, ætate & discretionis crescente, aptiores reddantur, sic potuit fieri cum Indis: de his enim poterat etiam sperari, quod crescentes in fide maiorem mysteriorum notitiam, & maiorem reuerentiam erga sacramenta conciperent; nã intra terminos suæ ruditatis possunt adhuc temporis progressu maiorem cognitionem rerum acquirere. Adde, hac occasione posse illo non leuiter excitari ad corrigendos mores, deponendamque barbariam; spe nimirum Communionis sibi concedendæ, si Christiano more viuant, & vitam iuxta rationis regulam componant; quæ ratio, & spes non parum potest instigare dilationem annuæ Communionis, cui præceptum ipsum expres-

sis verbis hoc arbitrio Confessarij relinquat, vt ex rationabili causa differat, & protrahat tempus Communionem accipiendæ. Deberent tamé Parochi ita hac ratione moueri ad differendam Communionem, vt simul eisdem Indos doctrina infunderent, & exhortationibus excitarent ad desiderium Eucharistiæ; & ad morum emendationem, qua se tanto sacramento dignos redderent. Hæc autem ratio, sicut probat de Indis primum ad finem conuersis, ita cum proportionem probat de singulis eorum filiis postea ad rationis vsum venientibus, qui propter innatam tarditatem serius perueniunt ad capacitatem, quæ in ipsis desideratur, & ideo longius poterit illis etiã Communionis differri, quam Europæorũ filiis, dum tamen debita eos instruendi cura non prætermittatur.

Quod vero attinet ad Communionem in mortis articulo pro Viatico dandam, de hac nihil dixit constitutio illa Concilij Limenſis supra adducta, nec quoad eius omissionem laudauit, aut approbavit præteritum vsum; quia de hac maior fortasse serupulus haberi posset, eo quod determinatio illius temporis non tam ex Ecclesiastico, quam ex Diuino præcepto esse videatur, & ideo pueris doli capacibus dixerimus dandum esse Viaticum in illo articulo, licet annua Communionis eis per aliquot annos differantur; vnde rudioribus etiam Indis non videtur neganda Eucharistia pro Viatico, cum iam vergeat spes illa melioris capacitatis, & dispositionis futuræ.

Cæterum de illa etiam Viatici negatione dico secundo: quamdiu Indi non sciunt discernere hoc Sacramentum ab aliis cibis, etiam si alioquin sint doli, & peccati capaces, & quamdiu de eorum capacitare dubitatur, potest licite non dari eis Eucharistia in mortis articulo. Hæc constat ex his, quæ de pueris dicta sunt; quia nimirum non possunt ligari præcepto accipiendi Sacramentum, quamdiu ipsum Sacramentum non noſcunt, neque etiam in dubio obligantur, vt supra diximus: debent tamen, vt monui, à Parochis instrui, vt si capaces sint, notitiam acquirant sufficientem ad sumendum Sacramentum, & remedium tanti ponderis in eo necessitatis articulo.

Loquedo vero de illis, qui alioquin capaces sunt, & notitiam imperfectam, sed sufficientem habent huius Sacramenti ad illud pro Viatico suscipiendum, nõ repugnat, quantum est ex ipſo Sacramenti institutione, vt lege aliqua Ecclesiastica prohibita illis esset Eucharistia in mortis articulo iustus de causis, vt puta in pœnna inconstantie in fide, & leuitatis, ac facilis regressus ad idololatriam, veneficia, incantationes, superstitiones, &c. in pœnã ebrietatis assidua, & vt alij terribi hoc supplicio respicerent, & mores Christianos constanter retinerent.

Conclusio hæc probari facile potest ex antiqua Ecclesiæ praxi, quæ ob aliqua enormia peccata conſuevit in fine vitæ etiam pœnitentibus Eucharistiam negare, Cuius exempla in solo Concilio Eberino reperiuntur fere viginti, quorum aliqua ea sunt, quæ in nostris Indis maxime notantur, scilicet regressus ad idololatriam. Sic habet Canon 1. *Placuit, vt quicumque post fidem Baptismi salutaris adultæ arate ad templum idoli idololatraturus accesserit, & fuerit; quod est crimen capitale, nec in fine eum ad communionem suscipere.* Item in Concilio Sardicensi can. 2. *Episcopus, qui fraudibus paruo Episcopatu relicto, maiorem accipit, in fine etiam vite Viatico priuatur.* Et denique Innocentius I. *Epist. 3. ad Exuperium Tholosanum Episcopum §. 2. refert consuetudinem illam veteris Ecclesiæ, eamque probat, & laudat, licet, rebus iam mutatis, seruari non lit.* Verba Innocentij sunt hæc: *Et hoc quæsitum est*

quid de his obseruari oporteat, qui post Baptismum omni tempore incontinentia, & voluptatibus dediti in extremo fine vitæ suæ penitentiam simul, & reconciliationem Communionis exposcunt. De his obseruari prior, durior; posterior, interueniente misericordia, inclinatio est. Nam consuetudo prior tenuis, ut concederetur eis, Penitentia, sed communio negaretur. Nam cum illis temporibus crebra persecutiones essent, ne communionis concessa facilitas homines de reconciliatione securos non reuocaret à lapsu, negata merito Communio est; concessa Penitentia, ne totum penitus negaretur, & durior remissionem fecit temporis ratio. Sed postquam Dominus noster pacem Ecclesie suæ reddidit, iam depulso errore, Communionem dari abuentibus placuit, & propter Domini misericordiam, quasi Viaticum profecturis, ne Nonnatiui heretici negantis veniam asperitatem, & duritiam subsequi videamur. Tribuetur ergo cum Penitentia extrema Communio, ut homines huiusmodi vel in supremis suis, permittente Salvatore nostro à perpetuo exitio vindicentur. Hæc Innocentius; vbi & refert, & approbat veterem vltim negandi Viaticum aliquibus peccatoribus etiam in fine vitæ penitentibus.

58. Ratio autem est, quia licet fideles debeant Viaticum in mortis articulo accipere, ad hoc tamen non tenentur, nisi Ecclesia illud dederit, quæ in huius Sacramenti administratione potestatem habet ad ea statuenda, vel mutanda, salua Sacramenti substantia, quæ suscipiuntur vtilitati, & ipsius Sacramenti venerationi pro terum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicabit, ut definitur in Tridentino Sess. 21. cap. 2. Sic ergo Ecclesia ob Sacramenti reuerentiam promittit potius hominem absque Viatico mori, quam Sacerdotem absque factis vestibus celebrare ad Eucharistiam consecrandam pro illo infirmo; sic potest ob eiusdem Sacramenti reuerentiam, & ad terrorem, correctionemque peccatorum hominum viatico priuare aliquem, quando id iudicauerit expedire.

59. Dixi tamen in conclusione, non repugnare, Ecclesiastica negaretur Indis etiam penitentibus Viaticum iustus de causis; nam licet id Sacramenti institutioni non repugnet, repugnare tamen potest Ecclesiasticis decretis, quibus videtur in vniuersum statutum esse, quod nulli, quantumuis grauissimis sceleribus obnoxio in mortis articulo Communio negetur, si penitentia, & compunctionis signa exhibuerit. Sic enim decernere videtur Innocentius I. in verbis supra adductis ex eius Epist. 3. & Concil. Nic. pius vniuersaliter statutum videtur in Concilio Niceno Can. 13. vbi de penitentibus morituris dicitur: *De his, qui ad exitum veniunt, etiam nunc lex antiqua, regularisque seruabitur ita, ut si quis egreditur e corpore, vltimo, & necessario Viatico minime priuetur. Quod si desperatus, & consequutus Communionem, oblationisque participi factus iterum conualuerit, sit inter eos, qui communionem orationis tantummodo consequuntur. Generaliter autem omni cuiuslibet in exitu posito, & poscenti sibi Communionis gratiam tribui, Episcopus probabiliter* (hoc est, ut alij vertunt, cum examinatione seu cum Episcopi cura, & probatione procedente, ex oblatione dare debet). Vnde in c. *Quæstium* 13. q. 2. id extenditur ad eos etiam, qui propter sua delicta morte puniuntur. Et in cap. *super eo*, de Hereticis in 6. ad hereticos post abiurationem relapsos, & igni tradendos, quibus tamen, si Eucharistiam petant, & eorum penitentia manifesta sit, negandum non esse respondet Alexander Papa. Quibus decretis stantibus, difficile est quod possint Prælati inferiores legem condere, qua aliquibus

ob eorum peccata in mortis articulo Communio denegetur.

Nec videtur satisfacere responsio, quam indicat P. Acofta loc. cit. c. 8. quod scilicet adhuc relicta intelligatur Episcopis, & Ecclesie maioribus ea potestas, cum in Lateranensi Concilio tribuatur Confessario facultas, ut si expedire iudicauerit, differat, & protrahat longius Communionem Paschalem debitam ex præcepto: Hoc, inquam, non satisfacit, non enim arguitur bene à Communionem Paschali ad Viaticum in mortis articulo, ut si detur facultas differendi illam, detur etiam facultas omnino negandi istud; tum quia sunt diuersa præcepta, & præceptum non negandi Communionem vlli peccatori in mortis articulo, factum fuerat absque vlla exceptione, aut facultate arbitrandi, ut constat ex iuribus citatis; quare facultas arbitrandi data confessario in Concilio Lateranensi solum debet intelligi circa Communionem annuam, quæ sola ibi præcipitur; tum etiam, quia cum præceptum sumendi Viatici iuxta communioem sententiam non sit Ecclesiasticum, sed Diu num, sicut Ecclesia noluit determinare tempus illius præcepti, sed Communionis præcipiendæ in vita; sic nec voluit dare facultatem Confessario protrahendi, aut arbitrandi circa illam communionem: non habemus ergo fundamentum sufficiens ad dicendum, relictum fuisse adhuc Episcopis potestatem negandi viaticum contra vniuersales illas Ecclesie sanctiones, quibus nemini prorsus negandum decernitur.

Cæterum quia leges illæ vniuersales sunt meræ Ecclesiasticæ, non video etiam cur repugnet de facto, quod aliqua legitima, & rationabili consuetudine possit aliquando contra illas præscribi, ut possit ex consuetudine legitima alicubi negari aliquibus, sicut potest, si prædictæ Ecclesiasticæ sanctiones non extarent. Hoc enim habent humanæ leges, ut regulariter possint consuetudine contraria quæ cæteras habeat conditiones requisitas, abrogari. Nunc autem loquimur solum de possibili, nec volumus, aut possumus definire, an re vera eiusmodi legitima, & rationabilis consuetudo intercesserit cum omnibus debitis conditionibus ad derogandum Ecclesiasticis legibus vniuersalibus in re tanti ponderis; præsertim cum vix sit credibile, respectu tantæ multitudinis concurrere semper causas rationabiles ad negandum hoc sacramentum in fine vitæ, quod vniuersalis Ecclesia decreuerat nemini prorsus vquam debere in illo necessitatis articulo denegari.

Addo tamen, & dico vltimo, non videri improbabile, quod stantibus adhuc illis decretis de non neganda Eucharistia in fine vitæ vlli peccatori penitenti, rationabiliter possit aliquibus negari propter peculiare circumstantias, quæ fortasse apud Indos reperiri possunt. Potest enim contingere, ut ex deprauata vita hominis, eiusque inconstantia in bono, ac leuitate ingenita, prudentissime indicetur, nunc etiam carere debito dolore, & proposito, & tunc licet propter aliquale dubium adhiberi possit remedium necessarium absolutionis saltem sub conditione, si capax est, ut subueniamus illi, si forte subuenire possumus: in illo tamen dubio, imo præsumptione maxima indignitatis, reuerentia erga sacramentum Eucharistia, quam summopere obseruat Ecclesia, videtur exigere, ne exponatur illi irreuerentia, cum non sit remedium necessarium ad salutem infirmi. Nam si periculum irreuerentiæ corporalitis, quando scilicet dubium est de vomitu, impedit, ne homini iusto, & optime disposito in fine vitæ tribuatur; quanto magis periculum fere certum irreuerentiæ spiritualis poterit sufficere, ut non detur

60.

Acofta.

61.

Contra illas leges Ecclesiasticas non de facto repugnat præscribi aliqua consuetudine legitima.

62.

Conclusio vltima potest negari Indis Eucharistia in fine vitæ.

detur eiusmodi homini, propter vitandum periculum grauius irreuerentiæ.

63. Neque hic casus, si occurreret, comprehensus videtur in decretis de non neganda Eucharistia peccatoribus in fine vitæ: illa enim decreta loquuntur de peccatore vere poenitente, & cuius poenitentia sufficienter constet. Ideo enim in *Canone illo* 13. Concilij Niceni exigitur, vt cum examine Episcopi concedatur Communio, præcedente debita probatione; & in dicto cap. *super*, de hæreticis in 6. dicitur, dandam esse hæretico relapso Eucharistiam, si manifesta sit eius poenitentia. Aliunde vero periculum illud fraudis, & fictionis visa fuit causa vrgens ad negandum Viaticum Patribus Concilij Eliberini *can.* 3. cuius hæc sunt verba: *Item Flamini, qui non immolauerunt, sed munus tantum dederunt, eo quod se a fide abstinerunt sacrificiis, placuit in fine eis præbere Communionem; acta tamen legitima poenitentia. Item ipsi si post poenitentiam fuerint macerati, placuit ulterius eis non esse dandam communionem, ne luisse de Dominica communionem videantur.* Vides, relapsi semel datam fuisse in fine vitæ; relapsi iterum, post exactam poenitentiam non datam propter præsumptionem fictionis; quanto magis de aliquibus Indis ea fictio timeri, & præsumi potest, in quibus experientia totius vitæ ostendit, nunquam etiam post Confessionem peractam, abstinuissent ab ebrietate, superstitionibus, turpitudine, & similibus, cum neque in fine vitæ maiora signa poenitentiae veræ in iis appareant, quam in prioribus Confessionibus exhiberent.

64. In hoc ergo morali periculo irreuerentiæ non video, quæ sit ex decretis Ecclesiasticis obligatio dandi Eucharistiam. Ponamus enim, aliquem deprauatæ vitæ, & corruptis moribus, adulterum, incestuosum, concubina domi habitam, absque sacramentorum vfu per multos annos vixisse cum publico scandalo, subito autem morbo correptum, & interrogatum, an velit absolutionem, signum aliquod tenuissimum dedisse; dubium tamen, tum quia dubium est an sit corpus sui, tum quia dubitatur an fuerit ille motus naturalis, an signum poenitentiae; & quidem attentis circumstantiis fere videri certum, quod non sit sufficienter dispositus, nec habeat veram poenitentiam: propter extremum tamen periculum, & illud qualecumque dubij vestigium detur illi sub conditione Absolutio: ideone dignus censetur, cui detur Eucharistia cum tali tantoque periculo irreuerentiæ? Quid enim si ille hæreticus fuisset, & hæresiarcha obstinatissimus; daremus ne illi Eucharistiam propter illud qualecumque vestigium dubij de poenitentia volita? Certe non ita parum Ecclesia curat de reuerentia Christo debita in illo sacramento. Absolutionem facilius impeditur cū qualibet dubitationis vmbra: parum enim refert, quod verba sub cōditione proferantur, quæ conditione non existente, sacramentum non conficiunt, & alioquin extrema necessitas vrget ad adhibenda remedia etiã cū spe illa tenuissima, Christi vero maiestas, & tanti mysterij cultus cogit ad non temere illud in interquilinium proiciendū.

65. Non ergo repugnat, aliquem inueniri, cui, vrgente iam exitu, absolutio sub conditione detur propter maximam necessitatem, & qualecunque dubium poenitentiae volitæ; cui tamen Eucharistia propter indecentiam, & irreuerentiam dari non debeat. Hoc itaque quod de possibili statuimus, si de facto in aliquibus Indis poneretur, excusari posset Parochorum seueritas, eo quod diuturna experientia de hominū leuitate, incorrigibilitate, superstitione, ebrietate, aliisque inueteratis vitiis reddat eos fere certos de indispositione, vixque locū relinquat ad im-

perendam absolutionem sub conditione, vt in tanto periculo nihil remedium intentatū relinquatur. An vero hæc excusatio ita vniuersalis sit, vt ad communem vsum sufficiat, ipsi viderint: videtur enim difficile, quot tot, & tales circumstantiæ non solum in vno aut alio, sed in toto fere multitudine cōcurrant.

Concludo itaque, Indorum Parochos, vt muneri suo satisfaciant, optime facturos, si quod attinet ad Communionem annuam, regulam dicti Concilij Limensis obseruent; vt quos perpexerint hunc cibum ab aliis discernere, eumque deuote cupere, & poscere, ad illum admittant, simulque pro debito suo omnes iuxta captum eorum instruant, excitent, disponant ad notitiam & desiderium huius sacramenti. Quoad viaticum vero morientium, neminem credo debere excludi, nisi talis esset ingenij, de cuius capacitate ad cognoscendum hunc cibum dubitaretur vt minimum, vel certe de eius indispositione talis esset præsumptio, quæ in reuerentiam redundaret huius sacramenti, si tribueretur, iuxta regulas supra positas. Caueant tamen ministri, ne delidia ipsorum in instruendo, & mouendo, ac extendendo ad pietatem, ac veram poenitentiam moribundo, incapacitatis, aut indispositionis, quæ præteritur, causa sit.

Restat dubium de Emergenis, de quibus olim varij vsus fuerunt, & propter decentiam illis negabatur Communio. Postea vero data fuit, vt constat ex *Castiano Collat.* 7. c. 30. & *Prospero lib. 4. de prædicationibus & promissionibus. cap. 6.* & ex Concilio Araul. *can. 14.* Quæ consuetudo approbatur à Theologis, si cætera requisita adsint; & traditur in Sacrosancti Romano antiquo, dummodo Emergenis hoc sacramentum deuote petat; & tacite videtur admitti in Rituali Romano nouo Pauli V. dum, enumeratis aliis, quibus Eucharistia non est danda, de Emergenis nihil dicit. Circa antiquum vero vsum videri potest P. Vaquez *disp. 2. 1. 2. cap. 4. q. 1.* qui eum diligenter examinat, & recenlet.

DISPUTATIO XIV.

De dispositione spirituali prærequisita ad Eucharistiam.

SECTIO I. Debere præcedere statum gratiæ ante Communionem.

SECTIO II. Vtrum Communicare cum peccato veniali, sit peccatum saltem veniale, sicut Communicare cum mortali est mortale.

SECTIO III. Vtrum ad effectum Eucharistiæ requiratur actualis deuotio in cōmunicante.

SECTIO IV. An, & quomodo prærequiratur Confessio sacramentalis ante sumptionem Eucharistiæ.

SECTIO V. Quando liceat accipere Eucharistiam, non præmissa Confessione.

SECTIO VI. An, & quomodo requiratur contritio, quando non permittitur Confessio ante Communionem.

SECTIO VII. Quale sit præceptum confitendi statim post Communionem, quando aliquis absque Confessione communicauit.

TRIPLEX est hæc dispositio, scilicet status gratiæ, deuotio actualis, & Confessio sacramentalis; de quibus singillatim dicemus.

SECTIO

Periculum fraudis est causa vrgens ad negandum Viaticum.

Quod de possibili hic, forte de facto in Indis ponemus.